

Kafa Emeği ile Kol Emeği Arasındaki Ayrımı Parçalamak: Stalin ve Mao

28.05.2020 • Bob Avakian'ın Yazıları, Kamburun Üstesinden Gelmek • Yeni Komünizm

Editörün Notu: Bob Avakian'ın aşağıdaki makalesi "Kamburun Üstesinden Gelmek" yazı dizisi içinde 21 Aralık 1997 yılında *Revolutionary Worker* #937 (Şimdiki *Revolution* gazetesi) içinde yayınlanmıştır.

Bu yazı dizisinde sitemizde yayınlanan diğer makaleler için bkz:

★ <http://yenikomunizm.com/kategori/bob-avakian-yazilar/kamburun-ustesinden-gelmek/>

Kamburun Üstesinden Gelmek

Kafa Emeği ile Kol Emeği Arasındaki Ayrımı Parçalamak: Stalin ve Mao

Harekete ilk katıldığım dönemlerde -kaç yıl önce olduğunu söylemek dahi istemiyorum fakat Vietnam savaşı dönemi idi ve o aralar savaşa karşı ilk büyük gösteriler düzenleniyordu. Duyduğum bir fıkrayı anlatmak istiyorum. Berkeley'de Vietnam savaşına karşı örgütlenen Vietnam Günü Komitesi vardı. O aralar Berkeley'de bir ofisimiz vardı ve bir gün sosyal demokrat bir adam gösteri ve toplantı düzenlemek gibi farklı taktiksel şeylerden ve daha büyük politik meselelerden bahsederken tartışma sırasında bir fıkra anlatmıştı.

Ben o zamanlar "radikaldim" fakat henüz komünist değildim. Adamın fıkrasını yorumlama biçimim de Sovyetler Birliği'nde az çok elde edilen değişikliklerin gerçekten de çok fazla olmadığı, Kruşçev iktidara gelmeden önce bile gerçekten de pek çok şeyin değişmediği şeklindeydi. Fakat daha fazla öğrenmemle birlikte yalnızca komünist olmakla kalmadım, aynı zamanda sosyalist toplumda kapitalist restorasyonun temeli ve buna karşı mücadele hakkında çok daha fazla deneyim ve daha derin bir kavrayış elde ettim, gelecek aydınlık olsa da yol çetindi. Bu fıkrayı, sosyalizm altında devam eden sınıf mücadelesi ve proletarya diktatörlüğü

altında devrimi sürdürme ihtiyacı hakkında bir ders olması açısından kavramaya başlamıştım.

1930'ların çok sert geçen bir kış mevsiminde Sovyetler Birliği'ndeki iki askerin hikayesiydi bu. Askerler, Sovyet hükümetinin bazı üst düzey memurlarının ofislerini koruma görevi üstlenmişlerdi. Ve dışarıda devamlı olarak ileri geri, ileri geri şeklinde gidip geliyorlardı. Saat çalmaya başlayınca -yeniden belirtmek gerekiyor ki, bu olay kış döneminde ve gece yarısında gerçekleşmektedir- saatin çalması bitene kadar yan yana sabit ve hareketsiz bir şekilde duruyorlardı.

Şimdi bunlar çok farklı iki askerdir. Biri Ivan, diğeri Igor. Ivan devrim ve sosyalizm konusunda çok heveslidir, kendisi yoksul mujiklerden, eski Rusya'daki yoksul köylü bir aileden gelmektedir. Ailesi eski sistem altında korkunç bir şekilde acı çekmiştir ve kendini "ruhen ve bedenen" tamamen devrime adanmıştır ve halen sosyalist dönüşüm için coşku duymaktadır. Igor ise zengin bir aileden, aristokrat bir aileden gelir, eski aristokrat sınıfın bir parçasıdır, sadece son anda yani Ekim ayaklanmasından sonra iç savaş başladığında rüzgarın değiştiğini görüp devrimci saflara ve Kızıl Ordu'ya katılmıştır. Böylece Igor Kızıl Ordu'da subay olmuştur.

Askerlerin arka planları böyledir ve dışarıda ileri geri gidip gelirler. Gece yarısı olur ve saat çalmaya başlar. Dondurucu bir kış mevsiminde ve gecenin köründe birbirlerinin yanında sabit bir şekilde kaskatı durmaları dikkat çekicidir. Dikkatli ve sessiz bir şekilde durması gerektiğini bilen Ivan, hislerini gizleyemez:

"Igor! Igor! Harika bir şey değil mi?"

"Nedir o harika olan?"

"Halkın Sosyalist Rusyasında yaşamak!"

"Bunun nesi harika peki?"

"Şey... Burada olmamız harika bir şey. Sen çok zengin aristokrat bir ailenin çocuğusun; ben ise çok yoksul mujik bir ailenin çocuğuyum, buna rağmen eşitiz işte! Halkın Sosyalist Rusyasında her yönden eşitiz! Sen halk ordusundasın, ben de halk ordusundayım. Sen teğmensin, ben de teğmenim. Halkın Sosyalist Rusyasında yaşamak harika bir şey, öyle değil mi?"

“Ya ne demezsin... harika!” şeklinde yanıtlar Igor. Belirgin bir rahatsızlık hissi ile...

Sonra tekrar ayrılırlar. Birde saat çalmaya başlayana dışarıda kadar ileri geri, ileri geri gidip dururlar. Bir kez daha dikkatle, yan yana sabit dururlar. Ivan dikkatli bir şekilde ve sessizce durması gerektiğini bilir, ancak kendine yine hakim olamaz, coşkusu yeniden kabarmıştır:

“Igor! Igor! Harika bir şey değil mi?”

“Neymiş o harika olan şey?”

“Halkın Sosyalist Rusyasında yaşamamız!”

“Peki bunun nesi harika?”

“Buradayız ya işte! Ben çok çok yoksul bir çiftçiyim, sen ise çok çok varlıklı bir ailenin çocuğusun; ve yine de ikimiz eşitiz işte! Halkın Sosyalist Rusyasında her yönden eşitiz biz! Sen halk ordusundasın, ben de halk ordusundayım, sen teğmensin ben de teğmenim. Halkın Sosyalist Rusyasında yaşamak harika bir şey değil mi?”

“Ya ne demezsin, harika... şimdi kapa artık şu çenenini!”

Zaman ilerler, iki olur, üç olur, dört olur ve her seferinde Ivan coşkusunu aynı şekilde paylaşır ve Igor daha da rahatsız olur. Nihayetinde saat beş olur ve hava çok soğuktur. Yine kaskatı bir şekilde durmaları gerekir fakat daha fazla dayanamazlar, çünkü işemeleri gerekmektedir. Orada sabit dururken işerler. Ve bu koşullar altındayken bile Ivan heyecanını tutamaz. Bir kez daha başlar:

“Igor! Igor! Harika bir şey değil mi?”

“Neymiş o harika olan şey?”

“Halkın Sosyalist Rusyasında yaşamamız!”

“Yahu bunun nesi harika?”

“Buradayız ya işte! Ben çok çok yoksul bir çiftçiyim, sen ise çok çok varlıklı bir ailenin çocuğusun; ve yine de ikimiz eşitiz! Halkın Sosyalist Rusyasında her yönden eşitiz biz! Sen halk

ordusundasın, ben de halk ordusundayım, sen teğmensin ben de teğmenim. Fakat anlayamadığım tek bir şey var Igor...”

“Eee, neymiş o?”

“Şey... Karın üzerine işerken, sanki fırtınada kükreyen bir gök gürültüsü gibiydi benimkisi, ya da taşlı bir yolda dönen tekerlekler gibi... ya da topun patlaması gibiydi! Ama sen işerken adeta yumuşak bir kadifeye benziyordu veya mum ışığında keman çalıyor gibiydi... Söyle bana Igor, niye böyle?”

Igor yukarıya doğrulur, bütün aristokratik tavrı ile daha da doğrulur ve şöyle der: “Niye mi??? Sana niyesini söyleyim köylü! Çünkü SENİN PALTONA İŞİYORDUM!”

Şimdi bu fıkrayla ilgili belirli bir sorun veya sınırlılık var: bu fıkra, insanların sınıfsal kökenlerinin sosyalizm altında kapitalist restorasyon tehlikesi açısından belirleyici bir şey olması türünden bir tür mekanik materyalist ve ekonomist yaklaşımı teşvik edebilir. (Bu sorunun bir parçasıdır ama esas can alıcı noktası değildir) Fakat bu fıkra, devrimi ilerletme ve komünizme geçişi sağlamada yer alan “tarihi önemdeki meselelerin ve çelişkilerinin önemli yönlerine ışık tutuyor” şeklinde de yorumlanabilir; ve en nihayetinde bu iyi bir fıkradır.

Sınıfsal Köken ve Sınıfsal Konum: Stalin’in Yaklaşımı

Daha önce dünya proleter devriminin meselelerinden biri olarak eski toplumdan “arta kalanlar” olduğunu ve sosyalist toplumda uzun bir süre önderlik, idari işler ve entelektüel çalışmaların genel olarak toplumun küçük bir azınlığının uzmanlığını gerektireceğinden bahsettim. Burada bu tarihi önemdeki meseleyi Stalin ve Mao’nun problemle nasıl baş etmeye çalıştıklarını göz önünde bulundurarak başka bir boyuttan -bir başka önemli boyuttan- analiz etmek istiyorum.

Sosyalist ülkeler ve Uluslararası Komünist Hareket tarihinde, Stalin’in kapitalist toplumdan ve özellikle de kafa emeği ile kol emeği arasındaki çelişkiden kaynaklı farklılıklara ve eşitsizliklere yaklaşımı belirgin bir şekilde mekanikti. Stalin’deki bazı metafizik ve mekanik eğilimleri analiz ettiğimiz göz önüne alındığında bu durum bizi şaşırtmamalı. Fakat bu meseleye Stalin’in bu çelişkilerle ilk uğraşmaya başladığı zaman, Stalin’in bu konuda öğreneceği daha önce hiçbir

tarihsel deneyim olmadığı gerçeğinden ayrı olarak bakılamaz. Stalin'in Sovyetler Birliği'nin lideri olduğu neredeyse bütün bir dönem boyunca, SSCB sadece ilk değil, aynı zamanda benzeri görülmemiş zorluklarla karşılaşan tek sosyalist ülkedir.

Bu nedenlerin bir kombinasyonundan ötürü Stalin'in kafa emeği ile kol emeği arasındaki bu çelişkiyi ele alma yaklaşımı entelektüel çalışma yapan insanların sınıfsal kökenini değiştirmek, yani entelektüelleri işçiler ve köylüler arasında eğitmek şeklindeydi. Stalin, bu meseleyi gündeme getirirken şunları söylediği bir takım Parti Kongre konuşmaları vb. de yaptı: Entelektüel ve idari işçileri, işçi ve köylülerin saflarından giderek daha fazla eğitiyoruz, bu nedenle durum (kafa emeği ile kol emeği arasındaki çelişki ile ilgili) niteliksel olarak değişiyor; şimdi, giderek artan bir şekilde, eski toplumda eğitilmiş entelektüeller yerine, yeni toplumda entelektüel ve idari görevleri yerine getirmek üzere emekçi kitleler arasında eğitilen insanlarımız var.

Ne yazık ki, o kadar basit değildi. Stalin'in vurguladığı şey önemsiz anlamına gelmiyor bu. Ancak öğrendiğimiz şeylerden biri, genel olarak devrimci harekette temel kitleler arasından insanların burjuva dünya görüşünü benimseyerek, komünist hareket de dahil proletaryanın çıkarlarına karşı hareket ettiği çok sayıda örnek olmasıdır. İnsanların sınıflarını terk ettikleri, geldikleri sınıfın çıkarlarına ihanet ettikleri olumsuz, fakat aynı zamanda olumlu örnekler de olmuştur.

Bevin ve Vyshinsky arasında geçtiği iddia edilen bir konuşmayı içeren eski bir hikaye vardır. Vyshinsky, Stalin'in liderliği döneminde Sovyetler Birliği'nin önde gelenlerinden biridir. Az önce bahsettiğim iki askerin fıkrasındaki Igor gibi aristokrat bir geçmişe sahiptir. Ancak Igor'un aksine Vyshinsky proletaryanın saflarına gelmiştir. Öte yandan Bevin proletaryadan gelir, fakat tamamen reformist ve emperyalizm yanlısı İngiliz İşçi Partisi'nin lideri konumundadır. Sınıfsal kökenine uygun bazı özellikleri vardır, fakat sonuçta burjuva politikacıdan başka bir şey olmamıştır. Hikayede bir noktada aralarında tartışılır; Bevin Vyshinsky'ye "Bak, bana proletarya ve bununla ilgili bütün bu şeyleri anlatabilirsin, fakat sen aristokrat bir arka plandan geliyorsun, ben ise proleter bir arka plandan. Bana kapitalizme hizmet ettiğimi ayrıca İşçi Partimizin devrimci olmadığını ve proletaryayı temsil etmediğini söylüyorsun, fakat sen aristokrat bir arka

plana sahipken benim arka planımda işçi sınıfı bulunuyor.” Vyshinsky gülümser ve Bevin’e şöyle der: “Desene görünüşe göre her ikimiz de kendi sınıfımıza ihanet etmişiz.”

Bu hikayeye ilgili önemli bir nokta var: sınıfsal köken meselesi bu konunun özü olan şey değildir -bu da bir şey, ama işin özü değil- ve Stalin’in objektif olarak yapmaya çalıştığı şey entelektüel çalışma yapan insanların sınıfsal kökenlerini değiştirebilmektir, fakat kısa vadede sınıfsal konumları değiştiremezsiniz. Entelektüel çalışma yapmak onları emekçi halk kitlelerinden farklı bir sınıf pozisyonuna sokar. İnsanlar işçiler ve köylüler arasında öne çıksalar bile (temel “halk katmanlarından” ya da nasıl ifade etmek isterseniz fark etmez) esas olarak entelektüel çalışma yapan insanlar oldukları zaman kendi toplumsal konumları da değişir. Ve bu durumun onların bakış açıları üzerinde etkisi olur. Bu çelişkiyi yalnızca istediğiniz için öylece ortadan kaldıramazsınız, ya da siyasetlerinizde sınıf kökenlerine gönderme yaparak bundan kurtulamazsınız. Sınıfsal kökenle ilgili hiçbir şey yoktur denilemez, ancak bu, meselenin ikincil yönüdür. Ve bu yön meselenin özünü gösteremez ve bununla başa çıkamaz. Dolayısıyla, Stalin’in yaklaşımı çok iyi bildiğimiz üzere sorunu çözmedi.

Kültür Devrimi: Mao’nun Yolu

Öte yandan, bu deneyimden öğrenmenin yanı sıra genellikle daha diyalektik bir materyalist yaklaşım ve metodoloji uygulayan Mao, özellikle Büyük Proleter Kültür Devrimi yoluyla, çok daha iyi bir yaklaşım benimsemiştir. Bu durum, Kültür Devrimi’nin tüm politikalarında ifadesinde bulur ve hem kafa hem de kol emeği sarfeden insanları içerir. Bu politikalar, öncelikle entelektüel çalışma yapan insanların gittikçe artan bir şekilde emekçi halk kitleleriyle birlikte kol emeği sürecinde yer almasını sağlamak; kitlelerin entelektüel ve idari görevleri üstlenmesini sağlamak; kitleleri felsefe ve bilim dahil her alanı ele almaya yönlendirmek; kitleleri profesyonel bilim çalışanları ile birleştiren bilim politikalar; eğitim politikasında da benzer siyasetler ve benzeri durumlarla; büyük ayaklanmalar ve Kültür Devrimi sayesinde gerçekleşen büyük dönüşümlerle ilişkilidir. Bu durum, Stalin’in yaptıklarının ötesinde ve sosyalist devrimdeki önceki deneyimlerin ve ilerlemelerin ötesinde büyük bir niteliksel sıçramayı temsil eder.

Mao, Sovyetler Birliği'nin Stalin yönetimindeki deneyiminin olumsuz ve olumlu derslerini ve özellikle bu çelişkilerle nasıl başa çıktığını ve nasıl başa çıkamadığının bilgisinden beslendi ve bunu özetledi. Mao'nunki, basitçe söylemek gerekirse yalnızca daha iyi bir yaklaşım değildi, aynı zamanda niteliksel olarak daha büyük ilerlemelere yol açtı. Bununla birlikte uluslararası proletaryanın tümüne kafa emeği ile kol emeği arasındaki, ayrıca toplumdaki işçilerle/köylüler ve kentlerle/kırlar arasındaki büyük çelişkilerle başa çıkmanın temel araçlarını ve yöntemlerini gösterdi.

Böylece, kitlelerde ifadesi bulan ve Kültür Devrimi yoluyla çizgide ve politikada kristalleştirilebilen ve uygulanabilen her şey -veya basitçe söylemek gerekirse, Kültür Devrimi'nde pratikte kanıtlanmış olan her şey- bu dönüşümler açısından, bu farklılıkların ve çelişkilerin üstesinden gelme yönünde ilerlemek açısından büyük bir ilerlemeydi. (Lenin'in "aktüelin acilliği kadar evrensel bir haysiyet" olarak adlandırdığı şeye ulaşılmıştır) Bütün bunlar, bu çelişkilerle başa çıkabilmek açısından Sovyetler Birliği'nde yapılan ilk girişimlerin ötesinde büyük bir ilerlemedir.

Bunun da ötesinde, Mao'nun da dediği gibi Kültür Devrimi bu çelişkilerle baş edebilmede temel bir araç ve yöntemi göstermiştir. Burada temel araç ve yöntem kelimesinin altını özellikle çizmek istiyorum. Temeldir, çünkü bu araç ve yöntemlerin tüm zikzaklarda ve dönüşlerde - büyük sıçramaların yanı sıra geri dönüşler ve başarısızlıklarda ve daha sonra yapılacak yeniden büyük sıçramalarda- tüm bir tarihi süreç boyunca, bu çelişkilerin üstesinden gelmek ve "4 Bütünler" [1] amacına dünya çapında ulaşabilmek için daha da geliştirilmesi gerekecektir. Mao'nun sürekli vurguladığı gibi, bu çelişkiler tek bir Kültür Devrimi ile çözülmeyecektir; birçok Kültür Devrimi gerekecek, ayrıca dünya proleter devriminin ilerlemesini ve nihai zaferini gerektirecektir.

Mao'nun Son Büyük Savaşından Dersler

Bu meseleyle uğraşmaya devam ettikçe, bunun ne kadar doğru ve çok daha derin bir şey olduğunu görmeye başlarız. Sosyalist toplumda pek çok kültür devrimine ihtiyaç duyulacaktır ve daha da temelde, devrimin tüm dünyada zaferini kazanması gerekir. Yani belirli bir politika ile ve hatta Kültür Devrimi gibi kesin olarak tarihi bir önemi bulunan ve gerçekten de devasa bir

tarihsel olayla bile bu çelişkileri çözemeyiz. Bu yüzden Mao'nun özellikle de Deng Xiaoping'e karşı yürüttüğü son büyük savaşında, proletaryanın devlet iktidarının ve temelini kurulmasına rağmen mülkiyetin tamamen dönüştürülmesi veya toplumsallaştırılması durumu tamamlanmamıştı. Kapitalist restorasyonun temelini ortadan kaldırma mücadelesi henüz sona ermemişti ve bu mücadele esasen halen ilk aşamalarında idi. Proleter devlet iktidarının ele geçirilmesi ve konsolide edilmesi ayrıca mülkiyetin temel olarak toplumsallaştırılması, bir anlamda bütün ayrımları yaratan eski toplumdaki büyük bir sıçramayı temsil eden gerçekten derin niteliksel bir değişimdi -daha fazla dönüşüm için her türlü imkanı açığa çıkaran bir sıçramaydı bu- diğer yandan, daha geniş bir perspektiften ise çok fazla bir şey değişmemişti. Bütün bir tarihsel dönem boyunca çok daha büyük ve daha derin dönüşümler yapılması gerekiyordu.

Mao son büyük savaşının bu döneminde, temelde bu temanın varyasyonları olarak ele alınabilecek bir dizi görüş paylaştı: "Ücret skalalarında halen önemli farklılıklar var; kafa emeği ile kol emeği ile işçi/köylü ve kent/kır arasındaki halen çelişkiler mevcut; kadınların ezilmesiyle ilgili çelişkilerin üstesinden gelinmesi tamamen sağlanamamıştır; ve bunun gibi durumlar var.

Bu anlamda, pek de bir şey değişmedi” demiştir. Bunun temel olarak uzun bir sũrede gerçekleşeceğini vurgulamaya devam etti. Bu farklılıkları her aşamada mũmkũn olan en yũksek derecede sınırlandırmak çok önemli olsa da, bu tũr Őeyler proletarya diktatrlũđũ altında tamamen ortadan kaldırılamaz, fakat kısıtlanabilir Şeklinde vurgu yaptı. Őũphesiz Mao bunu söylediğinde, bu farklılıkları verili herhangi bir aşamada olabildiğince kısıtlayacak -devrimci mũcadele ve toplumun dnũřũmũ ile bunları daha da kısıtlayacak- bir temel sayesinde komũnizme doğru devam etme ihtiyacına vurgu yapıyordu.

Revizyonistler iktidara geldiklerinde, belirli bir sũre boyunca Mao’dan bu alıntıları Mao’nun tamamen odaklandığı Şeye ve onun tũm çizgisine karşı kullanmaya çalıştılar. Vurguları ve anlamı eğip bũktũler. “Yalnızca” kelimesine odaklandılar ve Őunu dediler:

“Neden endişe ediyorsunuz ki? Mao da zaten bu Őeylerin yalnızca kısıtlanabileceğini fark etmemiş miydi? Nii bu yũzden endişelenelim? Bunlardan kaınamayız. Bunları ortadan kaldıramayız, yalnızca kısıtlayabiliriz ve zaten Şu ana dek yalnızca kısıtlayabildik. Peki niçin bunları *tam olarak* harekete geçirmiyoruz? Neden bu farklılıkları sınırlamak yerine genişletmiyoruz, böylece daha fazla ayrıcalık ve avantaja sahip olanlara gũvenerek ve bu ayrıcalık ve avantajı bir teşvik olarak *artırarak* ulusal ekonomimizi geliştirebiliriz ve daha sonra da gelecekte bir gũn bu farklılıkları kısıtlamak ve ortadan kaldırmak için hareket edebiliriz.” Onların yũrũrlũđe koydukları program budur, bu da toplumun kũũk bir blũmũnũn başarılı olduğu bir kutuplaşmaya yol açmıştır, fakat bu programın *halk kitleleri* açısından sonuçları tam bir felaket olmuştur.

Dolayısıyla, askeri bir darbe ile iktidarı ele geçirmelerinin ardından bu revizyonistler, belli bir sũre için Mao’nun sözlerini kullanmayı gerekli ve elverişli buldular. Bunları saptırarak Mao’nun devamlı uyardığı ve karşı olduğu kapitalist restorasyonun hizmetinde kullandılar. Revizyonistler “yalnızca” kelimesine vurgu yapıyorlardı ve böylece bu farklılıklarla ilgili endişe duyulmamasını sylũyorlardı. Oysa Mao’nun bũtũn yaklaşımı ve niyeti bunun karşısındaydı. Mao Őunu diyordu: bu farklılıklar *yalnızca* sınırlandırılabilir, dolayısıyla ortada oldukça endişe etmemiz gereken bir durum var -çok fazla sınıf savaşını yũrũtmemiz gerekecek- ũnkũ bu farklılıklar revizyonistlerin iktidara gelmesine ve kapitalizmi restore etmesine maddi bir temel sağlıyor. Bu temayı devamlı

gündemde tuttu. Ve Lin Biao ve Konfüçyüs'ü eleştiri kampanyasında, daha genel olarak da kendisinin son büyük savaşında, Lin Biao ve Konfüçyüs'e Ezopyan bir tarzda Deng Xiaoping, Zhou En-lai ve çevresinde gruplanan bütün diğer kapitalist yolcuların bir sembolü olarak atıfta bulunuyordu. Lin Biao'yu kapitalist yolcuların "bir sembolü" olarak kullanan Mao, eğer Lin Biao gibi insanlar iktidara gelirse, tüm bu temel çelişkiler nedeniyle kapitalist sistemi kurmalarının oldukça kolay olacağını söylemişti. Ne yazık ki, Mao'nun neyi kastettiğini tam olarak öğrenmiş olduk. Çünkü Lin Biao gibi insanlar -bunlar Deng Xiaoping, Hua Guofeng ve diğerleridir- kapitalizmi yeniden kurmak ve Çin'i emperyalist birikim ağına yeniden entegre etmek için, yalnızca Çin'de değil tüm dünyadaki halk kitleleri açısından bütün yıkıcı sonuçlarıyla, Çin'i tüm bir emperyalist çerçeveye dahil edebilmek için nispeten hızlı ve kolay bir şekilde iktidara geldiler.

---

[1] "4 Bütünler" komünist amaçların yoğunlaşmış bir ifadesidir. Bunlar Marx tarafından komünist devrimin neyi amaçlayıp neye götürdüğüne dair bir özetten çıkarılır: **bütün** sınıf ayrımlarının (veya "genel olarak sınıf ayrımlarının" kaldırılması); bu sınıf ayrımlarının dayandığı **bütün** üretim ilişkilerinin kaldırılması; bu üretim ilişkilerine tekabül eden **bütün** toplumsal ilişkilerin kaldırılması; ve bu toplumsal ilişkilerden kaynaklanan **bütün** fikirlerin devrimcileştirilmesidir.